

ЗЕЛЕНИ БАЛКАНИ – СТАРА ЗАГОРА

Сдружение с нестопанска цел

Стара Загора 6000,
ул. Стара Планина № 9, ет.2
Тел./Факс: 042 622401
e-mail: officesz@greenbalkans.org
www.greenbalkans.org

Фирмено дело 3093/1994 г. СТОС, БУАСТАТ 123057983

Сдружението е част от Федерация на природозащитни сдружения „ЗЕЛЕНИ БАЛКАНИ“

Протокол от обществено обсъждане на работен проект на

„План за действие за белошипата ветрушка (*Falco naumanni* FLEISCHER, 1818)
в България за периода 2017 – 2027“

22.12.2016, с. Левка, защитена зона Сакар(BG 0002021)

Водещ на обсъждането – Градимир Градев, Ръководител на проект „Възстановяване на белошипата ветрушка“, LIFE11 NAT/BG/360

Лектор, представящ Плана – Симеон Марин, Координатор полеви дейности по проект „Възстановяване на белошипата ветрушка“, LIFE11 NAT/BG/360

Водещ протокола – Апостол Караганчев, Преводач по проект „Възстановяване на белошипата ветрушка“, LIFE11 NAT/BG/360

Общественото обсъждане е проведено от 11:00 часа на 22.12.2016 г., в село Левка, община Свиленград в Демонстрационната зала на Центъра за природозащитни дейности за белошипата ветрушка.

Съгласно изискванията на Наредба 5 на ЗБР, общественото обсъждане е оповестено публично, като е използвана интернет страницата на проект „Възстановяване на белошипата ветрушка“,

LIFE11

NAT/BG/360

- http://greenbalkans.org/birdsofprey/lesserkestrellife/bg/Plan_za_deystvie-p714, на официалната интернет страница на Зелени Балкани - http://greenbalkans.org/bg/Plan_za_deystvie-p6133, както и на серия от други интернет страници от групата на Зелени Балкани. Публикувани са обяви във вестник „Стария Мост“ и в „Бизнес поща“. Писмени персонални покани са изпратени до 65 представители на държавни и общински институции, научни структури, неправителствени организации и други.

В обсъждането участват 18 човека: представители на Биологическият факултет на Софийски Университет „Св. Климент Охридски“, Дирекция на Природен Парк „Витоша“, НПО „Природен парк Сакар“, Районна дирекция по горите – Кърджали, Сдружение за дива природа „Балкани“, както и експерти на Зелени Балкани работещи по изпълнението на проект „Възстановяване на белошипата ветрушка“, LIFE11 NAT/BG/360, изпълняван с подкрепата на Програма LIFE на Европейския съюз (виж списъка с участниците).

Проект: По-голям шанс за белошипата ветрушка (*Falco naumanni*) в България - Възстановяване на белошипата ветрушка, LIFE11 NAT/BG/360

Defensa y Estudio del Medio Ambiente

euRONATUR

с подкрепата на финансовия инструмент LIFE на Европейския Съюз

Начало: 11:00 – обявения начален час е отложен с 15 минути с цел да се изчакат евентуално закъснелите участници в обсъждането. В процеса на изчакване е представен обзор на важни видео записи от живота на белошипите ветрушките, получени от системата за видеонаблюдение в Модула за освобождаване и адаптация на белошипи ветрушки (МОАБВ) – част от Центъра за природозащитни дейности за Белошипата ветрушка.

11:15 – Стартира представянето на ПД и дискусиите се откриват от Градимир Градев (Зелени Балкани). Кратка информация относно изискванията на ЗБР, представяне на лектора – Симеон Марин, представяне на МОАБВ и Демонстрационният център.

След което стартира и обсъждането на ПД по същество.

Симеон Марин (Зелени Балкани): "към момента са получени писменни становища от ДНП „Централен Балкан“ и „ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас“ АД". Получени са и устни коментари от експерти на Зелени Балкани за включването на карта със скитанията в България на птици от колонията в Левка, по оформлението (изнасяне на таблици в приложения, прецизиране на цитирането, коригиране времевият период на 2017 - 2026 и др.).

Представен е Плана за действие с главната и второстепенни цели, биологията и екологията на вида.

Представят се видовете, служещи за храна за белошипата ветрушка, местообитанието, размери и жизнена територия. Засилен интерес предизвиква това, че понастоящем, в държавите с най-стабилни популации (Испания, Италия, Гърция) видът е силно привързан към сухите, житни агроценози.

Следва подробно описание на гнездовите параметри: размер на мътило и люпило, таблици с данни за размножителният успех на ветрушките в периода 2014 – 2016 г., карти на териториите за търсене на храна. Особен интерес предизвиква представената карта с историческото разпространение на вида, както и картите с UTM 10 км. квадрати, които показват състоянието на вида през различните години. Тук започна обсъждане на тенденцията на различните популации в България и на Балканите, като се представи карта на хабитати и хабитатни модели. Голямо внимание беше обърнато и на екологично сходните биологични видове, които могат да се ползват като индикатори за пригодност на територията.

Венцеслав Делов (СУ, БФ): "Трябва в ПД, към 7.3 Изследвания и мониторинг да се добавят изчисления на екосистемните услуги, които видът предоставя хранейки се с насекоми и бозайници, които се хранят със селскостопанската реколта".

Симеон Марин (Зелени Балкани): "Ще добавим така предложената дейност"

Андрей Ралев (СДП Балкани) : "Може ли видът да се използва като ъмбрела спишиис" за опазването и на други видове?"

Симеон Марин (Зелени Балкани) : "Да, може - за всичките екологично сходни видове. Чрез опазване местообитанията на белошипата ветрушка се опазват всички видове привързани към откритите пространства и/или хранещите се с едри насекоми видове. Изброили сме тези видове в т. 4.4.1. Изисквания към местообитанията от Плана".

Представена е карта със скитания на вида в България, изготвена благодарение на поставените сателитни предаватели. Два предавателя са поставени на две женски птици по време на размножителния сезон.

Беше отделено и внимание на Спасителният център за диви животни на Зелени Балкани в Стара Загора, където се отглежда родителска група за размножаване на затворено. В СЦДЖ, също така, се полагат грижи за новоизлюпени бедстващи птици и от МОАБВ Левка.

Последва представяне на заплахите и лимитиращите фактори които са повлияли неблагоприятно на разпространението на вида у нас. Най-важните са: окрупняването на селскостопанските масиви, изчезване на синори, използването на инсектициди и родендициди, ремонт, реновация и саниране на стари покриви.

Андрей Ралев (СДП Балкани): "Браконьерският отстрел заплаха ли е за вида?"

Симеон Марин (Зелени Балкани): "За белошипата ветрушка браконьерството не е сериозна заплаха. Такава представлява по-скоро опасността от отстрел с въздушна пушка в населените места. Но при работа с местното население не се очаква това да е сериозен проблем.

Градимиr Градев (Зелени Балкани): "освен това, след старта на ловният сезон за прелетен дивеч ветрушките остават съвсем малко птици преди да мигрират. Но и тук важи необходимостта от работа с местните ловци, за да не се изкуши някой. Специално в случая с местната дружинка от с. Левка - имаме изградено сътрудничество, съвместно осъществяваме разселване на дивеч и нямаме опасения за браконьерство".

Венцеслав Делов (СУ, БФ): "Би трябвало видът да се повлиява положително от изменението на климата и от глобалното затопляне?"

Симеон Марин (Зелени Балкани): "Да, но това важи по-скоро за гнездовият ареал, където засушаванията теоретично ще облагодетелстват вида. Но има публикации, че същите тези засушавания в местата на зимуване водят до загиване плячката на вида, и в резултат на това се намалява оцеляването на младите птици през първата им година. Също негативно ще се отрази увеличаване броя на неблагоприятните метеорологични явления - бури, градушки, каквито данни има в литературата, че са причинявали сериозна смъртност на ношувките по време на зимуване в Южна Африка."

Венцеслав Делов (СУ, БФ): "Какви са основните причини за изчезването на вида от България".

Симеон Марин (Зелени Балкани): "Все пак българската популация се намира в северната периферия на средиземноморския ареал на разпространение. Освен това, според нас върху естествените флуктуации на вида са се насложили негативните антропогенни промени в селското стопанство, което е довело до изчезването на популациите в периферията на ареала. В момента най-мощната балканска популация е в Гърция, Тесалия. В съседна Македония популацията бележи сериозен спад".

Андрей Ралев (СДП Балкани): "Дали Драгоманското плато е подходящо място за възстановяване колония на белошипите ветрушки".

Симеон Марин (Зелени Балкани): "Да, изглежда подходящо. Но трябва да се вземат в предвид и допълнителни фактори като гнездещи в близост двойки голям ястреб и/или сокол скитник, които могат да провалят един възстановителен проект".

Концепцията за възстановяването на вида се базира на освобождаване на птици от Левка по метода Ambiente de Colonia и самостоятелна реколонизация на места, които те сами ще си изберат.

Андрей Ралев (СДП Балкани): "Реколонизацията може ли да се насърчи с гнездилици и макети?"

Симеон Марин (Зелени Балкани): «Опита е показал, че макетите не са оптималният вариант за привличане на ветрушките. Практиката от Испания доказва, че млади ветрушки са

привличани от клетки с възрастни. Гнездилките по принцип започват да се заемат на втората година от поставянето като процента на заемане постепенно се увеличава. Но тези методи са успешни само в територии, където има изобилие от свободни неразмножаващи се и скитащи птици. В България няма достатъчно количество птици, за да се използват успешно тези методи, затова е необходимо създаването на колонии по метода *Ambiente de Colonia*”.

Венцеслав Делов (СУ, БФ): "Каква е максималната надморска височина на гнездене?"

Симеон Марин (Зелени Балкани): “Видът е регистриран да гнезди и на 1200 м.н.в. в миналото, но смятаме, че в момента водещото в избора на места за възстановяване трябва да бъде местообитанието за хранене, а именно сухи житни култури в равнините”.

Венцеслав Делов (СУ, БФ): “Също така се обърна внимание и върху екоотоксикологията за вида – масовите пръскания с инсектициди и родендициди ограничават плячката на вида. За сравнение в Гърция се пръска интензивно, но ветрушките са запазени. Явно има значение с какво се пръска. Сходния вид - керкенеза, се влияе по-малко от пръскането с препарати.”

Симеон Марин (Зелени Балкани): “ще добавим дейност за екоотоксикологията в ПД, към т.7.3 Изследвания и мониторинг”.

Други предприети мерки са разполагането на гнездилки, поддържане на пасища и изолиране на далекопроводи от електроразпределителната мрежа. Последните трябва да се изолират минимум в радиус от 0.5-1 км от колонията, където най-голям брой птици са уязвими на заплахата.

Беше представена рехабилитацията и лечението на бедстващи белошипки в СЦДЖ, инкубиране на яйца и отглеждане на малки в ex-situ условия.

Маркирането на птиците става посредством два вида пръстени – метален и PVC.

Проследяването на ветрушки се извършва чрез радиотелеметрия, която се оказва ефективна единствено за определяне на „хоум рейндж“ и места за пред миграционни струпвания в близост до гнездовите колонии, а сателитната телеметрия е с висока цена, но е най-добрият вариант за настоящият момент. Вариантът с логери не е най-добър за тази птица, защото за да се свали информацията, трябва да се свали устройството от птица завърнала се в мястото на маркиране. За определяне на хоумрейндж обаче, са добри. Сега се работи с 5 гр. сателитни предаватели и има успешни опити в България.

Необходимите природозащитни мерки са прилагане на метода *Ambiente de Colonia* и МОАБВ за създаване на нови колонии. Опитът от Левка е много успешен, тъй като още 3тият размножителен сезон има 10 гнездещи двойки, което е няколко пъти над очакваното.

При изпълнение дейности от ПД, към момента не е възможно да се кандидатства по ОПОС, защото вида не е избирателен по ос 3, но може да се кандидатства отчасти по програмите за трансгранично сътрудничество.

Венцеслав Делов, предлага да се допълни глава Еко-токсикология на вида и мерки. Като се обърне специално внимание на периода на разпад и след него. Методологията ще се изпълнява чрез използване на нови, неинвазивни методи за проучване на вида напр. събиране на пера.

Участниците в обсъждането се интересуват от ситуацията с вида в „Лукойл“ АД.

Градимиr Градев (Зелени Балкани): “Там пропускателният режим е изключително труден и самото изследване на тамошната колония страда от това. Има отправено запитване за поставяне на гнездили, но това трябва да се осъществи от подходяща и лицензирана от „Лукойл“ АД фирма. Там колонията е смесена с керкенези и чавки, като на екологичният

отдел на формата е обърнато внимание, че гнездата не трябва да се унищожават. Няма категорични данни че тази колония не е възникнала в резултат от освобождаването на птици в рамките на проекта на Зелени Балкани. Вероятно ще има различни теории за това, но е факт че колонията е открита след стартирането на проекта на Зелени Балкани и освобождаването на птици в България.

Причината за откриването на тази колония е била ранена птица доставена в СЦДЖ. Има, също така, и наблюдение на белошипи ветрушки над самият СЦДЖ, през октомври 2016.”

Андрей Ралев (СДП Балкани): “Дали в ПД има предвидени законодателни мерки срещу разрушаване на гнездата при ремонт на покриви?”

Симеон Марин (Зелени Балкани): “Да. Предвидена е специална дейност - 7.1.5 Разработване на наредба за поддържане на сградите с колонии, строителни техники и съоръжения”.

Никола Дойкин (ДПП Витоша): “10 годишният период на действие ПД е дълъг, отчитайки динамичността на процесите, дали е предвидено преразглеждане на плана.”

Симеон Марин (Зелени Балкани): “Ще се извърши преразглеждане след изминаването на 5 годишен срок”.

Андрей Ралев (СДП Балкани): “Какво е сътрудничеството със съседни държави?”

Градимир Градев (Зелени Балкани) представи кратко резюме на проведената международна експертна среща за белошипата ветрушка на 4-8.10 2016 г. в Пловдив.

Беше отбелязано, че младите птици предпочитат да се установят в колонии, където има наличие на възрастни птици. Изчезването на колонии води до “загуба на традиции” и е много трудно територията да се реколонизира отново. Затова е важно да се подсилват съществуващите колонии и да не се позволява изчезването им.

Андрей Ралев (СДП Балкани): “ПД за белошипата ветрушка ще допринесе ли и за други видове от Натура 2000 и може ли използваните методики да се приложат и за други видове, например вечерната ветрушка?”

Симеон Марин (Зелени Балкани): “Мерките, които се предвидени за опазване местообитанията на този вид, ще рефлектират благоприятно и върху други цели за Натура 2000 видове, като синявица, папуняк, вечерна ветрушка и т.н. Но изискванията към местообитанията за гнездене на вечерната ветрушка е различна от тази на белошипата т.е. предвидените мерки за последната няма да повлияят и на първата. От друга страна метода за колониално размножаване на птиците на затворено и на освобождаването на малките по колониалния метод смятаме, че ще бъде успешен и при вечерната ветрушка”.

Андрей Ралев (СДП Балкани): “Да се предложи в ПРСР, проекти за биологично земеделие изпълнявани в териториите на колониите да получават повече точки, с което да стават приоритетни при получаването на средства”.

Андрей Ралев (СДП Балкани): “В бюджета за агроекологичните плащания са предвидени суми само за 2те съществуващи колонии – в Левка и Бургас, а в ПД се предвижда до край му да има минимум 5 колонии. За останалите 3 няма ли да се предвидят агроекологични плащания?”.

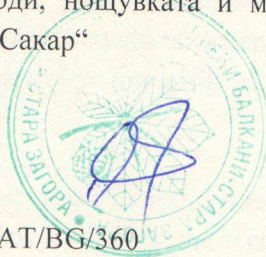
Симеон Марин (Зелени Балкани): “За сега сме се въздържали от вписване на сумата необходима за 5 колонии. Подходили сме минималистично като сме имали в предвид само съществуващите. Не е известно кога ще бъде приета агроекологична мярка за белошипата ветрушка в ПРСР. Също така е възможно да възникнат нови колонии, които да са в обхвата на вече предвидените земища. При толкова неизвестни решихме да не утежняваме бюджета. От друга страна при промяна на ситуацията е възможно ПД да бъде актуализиран”.

13:30 Край на обсъждането.

След края на процедурните обсъждания пред участниците е представен МОАБВ, изкуствените гнездилици които са инсталирани от Зелени Балкани за белошипите ветрушки, изолирането на електропроводи, нощувката и местата за търсене на храна в жизнената територия на колонията в ЗЗ „Сакар“

Записал: Апостол Караганчев

Утвърдил: Градимир Градев,
Ръководител проект LIFE11 NAT/BG/360

22.12.2016, с. Левка.